

Novi Zakon o sportu: premalo pažnje posvećeno bezbednosti?

Marko Savković

Ključne reči: srbija, zakon, sport, javnost, nasilje, navijači, huliganizam, prevencija
Citiranje: Vladimir Šulovic. 2010. *Znacenje koncepta bezbednosti i teorija sekuritizacije*. [e-book] Beograd: Beogradski centar za bezbednosnu politiku.

Nedelju dana nakon posete Srbiji, predsednik Unije evropskih fudbalskih saveza (UEFA) Mišel Platini rekao je kako „nad Srbijom i Hrvatskom visi Damoklov mač“, objasnivši kako su ove dve zemlje dobile „godinu da pokažu da rade nešto po pitanju bezbednosti“ te da će u suprotnom biti „izbačene iz međunarodnih takmičenja“. „Kap koja je prelila čašu“ bilo je ubistvo Brisa Tatona, istakao je Platini i zaključio, „bilo je dosta! Ili ćeš preuzeti odgovornost, ili ćeš ostati kod kuće“ (Blic, 21. mart 2011).

Suočeni, dakle, sa ovakvim međunarodnim pritiskom, nakon više godina „lutanja“, donosioci odluka najzad su pristupili usvajanju Zakona o sportu. Prvi nacrt novog Zakona na internet prezentaciji resornog Ministarstva našao se još u u aprilu 2009. godine. Njime se napokon nastoji sistemski regulisati možda i najneuređenija oblast društvenog života u našoj zemlji. Sa prevaziđenim zakonima, bez standarda postupanja, netransparentnim finansiranjem, ne može se više graditi, ako se uopšte i gradio imidž „sportske nacije“.

Predlog Zakona podelio je stručnu javnost

Otkako se predlog Zakona u decembru 2010. našao u Narodnoj skupštini (NSRS), granski sportski savezi, te istaknuti „sportski radnici“ kritikovali su predložena rešenja, najčešće sa stanovišta zaštite amaterskog sporta, koji je, smatralo se, potisnut u drugi plan. Predstavnici opozicije napadali su predlog služeći se istim argumentom. Značajno veću medijsku pažnju međutim izazvala su izlaganja predstavnika dva vodeća sportska društva u zemlji, Partizana i Crvene Zvezde. Predstavnici ovih „nacionalnih brendova“ (kako su ih često i po našem mišljenju nesrećno nazivali pojedini donosioci odluka) bavili su se pre svega problemom privatizacije u sportu. Pritom, fudbalske rivale sa Topčiderskog brda nastavlja da muči ista briga, kako dokazati vlasništvo nad stadionima koje oni koriste decenijama.

Zakon, posebno članove 189. i 190. kritikovao je i Dejan Šuput, direktor Udruženja za razvoj sportskog prava i član pravnog tima fudbalskog kluba Crvena Zvezda. On je istakao kako se ovim članovima u predlog Zakona „uvodi preterani intervencionizam države u rad sportskog sistema Srbije, sprečava autonomija delovanja sportskih organizacija kao udruženja građana i favorizuje tretman sporta kao privredne delatnosti“. Na ovo mu je odgovorio Predrag Atanasov, pomoćnik ministarke za omladinu i sport, rekavši kako nema mesta tvrdnjama o „državnom preuzimanju organizacija od nacionalnog interesa“ (Politika, 17. mart 2011): čitaj, Zvezde i Partizana. Najdalje je u kritici otišao Zoran Ivošević, predsednik Pravne komisije Crvene zvezde i bivši sudija Vrhovnog suda Srbije. Ocenio je predlog

Zakona kao protivustavan, „jer ne može da se privatizuje ono što je već privatno“ (Politika, 30. januar 2011). Njega najviše brine što se predlogom Zakona omogućava promena namene sportskih objekata, što će Zvezdu i Partizan navodno učiniti plenom tajkuna.

Istovremeno, Prekršajni sud u Beogradu izrekao je prve oštre kazne uvedene prošlogodišnjim izmenama Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama (u daljem tekstu ZSNiNP). Po hitnom postupku presudio je četvorici navijača Crvene zvezde i Partizana zbog unošenja baklji na derbi. Oni su osuđeni na 10 do 20 dana zatvora, kao i novčane kazne od po 15.000 do 20.000 dinara. Ono što je mnogo važnije jeste da im je zabranjen ulazak na sportske priredbe u trajanju od godinu dana. Pred početak svake utakmice kluba za koji ovi navijači (primerenije je reći, huligani) navijaju, moraće da se jave policajcima u lokalnoj stanici. Najvažnije je to da su oni procesuirani odmah po privođenju sa stadiona, kako hitni postupak uveden izmenama ZSNiNP i predviđa.

Šta nedostaje u Zakonu?

U ovakvoj atmosferi, tačnije, senci spornih članova usvaja se novi Zakon. Nas ovde interesuju odredbe koje se tiču bezbednosti učesnika i posetilaca sportskih priredbi. One ne samo da su u drugom planu, već ih je, po slobodnoj oceni malo. Ovde su pisci predloga nastupili konzervativno, oslanjajući se upravo na više puta izmenjeni ZSNiNP.

Krenimo redom. Predlog Zakona uvodi zvanja „sportski inspektor“ i „stručni sportski nadzornik“ (čl. 3). Njihov je zadatak da vrše kontrolu i nadzor nad „stručnim radom u sportu“. To podrazumeva „staranje o bezbednosti, redu i sigurnosti na sportskim priredbama i u sportskim objektima“ (čl. 25). Međutim, u navođenju delatnosti Republičkog zavoda za sport (čl. 107) nema ni reči o bezbednosti. Takođe, ko će i na koji način obrazovati lica zadužena za bezbednost u klubovima još nije poznato. Očekuje se zato da resorna ministarka propiše pravilnik kojim bi se bliže uredili „poslovi stručnog osposobljavanja za obavljanje određenih stručnih poslova“ (čl. 27).

Preciznije je zato utvrđena odgovornost klubova-organizatora takmičenja. Da bi dobio dozvolu za nastupanje u sezoni koju organizuje neki od granskih (sportskih) saveza, sportska organizacija – organizator takmičenja „dužna je da ima zaposleno ili angažovano lice sa odgovarajućim sportskim zvanjem, koje koordinira obavljanje poslova koji se odnose na bezbednost učesnika sportskih takmičenja čiji je organizator“ (čl. 112).

Obaveze organizatora dodatno su precizirane članom 157. predloga Zakona. Tako je organizator obavezan da, „osigura nesmetano i bezbedno održavanje sportske priredbe“, ali i „preduzme mere koje omogućavaju predupređenje rizika nastanka štete za sportiste, gledaoce i druge učesnike sportske priredbe i treća lica“. Navedene su mere „upozorenja, isticanja zabrana, davanja obaveštenja i uputstava“, kao i „mere kojima se na povećane rizike utiče“.

Ovakav stav je problematičan. Prvo, „mere“ su navedene u jednom jedinom stavu, i to u zagradi. Kao da se moralo štedeti na prostoru u zakonskom predlogu koji se razbaškario na gotovo 200 članova!

Samim tim je umanjena njihova važnost. Drugo, u zagradi koja sledi nisu navedene mere, već samo problemi na koje se može uticati. Vrednosno i činjenično neutralne formulacije „bezbednost sportskog objekta, ispravnost i adekvatnost instalirane opreme, obezbeđenje hitne medicinske pomoći, odvijanje manifestacije u skladu sa propozicijama i drugo“ preširoko su postavljene. Jasnije je ako se kaže, recimo „(organizator je dužan da) preduzme mere kojima se smanjuje rizik“. Potom je te mere potrebno precizno navesti.

Uzmimo na primer „odvijanje manifestacije u skladu sa propozicijama“. Ova „mera“ može da pomogne ako je reč o sportskoj priredbi koja se organizuje pod rukovodstvom međunarodnog sportskog saveza sa razvijenom regulativom (npr. UEFA), ne i ako je reč o lokalnom derbiju gde je sudija primoran da u šorcju beži pred „razjarenom“ publikom.

„Mere (bezbednosti)“ mogle su biti bliže određene i članom 3, na isti način na koji je definisano šta se u smislu Zakona smatra, recimo, „sportskom priredbom“, a ko predstavlja „organizatora sportske priredbe“. Tako ZSNiNP predviđa „preventivne mere“, te „mere koje se preduzimaju na sportskim priredbama“ i posebno izdvaja „mere koje se preduzimaju na sportskim priredbama povećanog rizika“ (čl. 7-16). Ako je Zakon o sportu sistemski, a jeste, onda se moralo računati i sa ranije usvojenom srodnom regulativom, što je svakako i ZSNiNP.

Dobro je da su pisci Zakona „solidarno odgovornim“ za štetu koja može nastati usled propusta u organizaciji proglasili i „nadležne nacionalne granske sportske saveze“. Možda će na taj način njihovi predstavnici biti više motivisani da dosledno kontrolišu i nadziru organizaciju sportskih takmičenja za koja su nadležni. Ovome bi trebalo da doprinesu i kaznene odredbe. Tako će se, smatramo primerenom kaznom od 100,000 do 1,000,000 dinara kazniti za prekršaj sportska organizacija ili drugo pravno lice, ako:

- „ne uredi, ne obeleži, ne opremi ili ne održava javni sportski teren u stanju koje osigurava bezbedno korišćenje ili ne prekine korišćenje terena ili dela terena iako su nastupile okolnosti koje ugrožavaju bezbednost na terenu ili koristi javni sportski teren iako ne ispunjava propisane uslove“ (član 149. stav 2), odnosno,
- „ako ne preduzme mere koje omogućavaju predupređenje rizika nastanka štete za sportiste, gledaoce, druge učesnike i treća lica na sportskoj priredbi, kao i mere kojima se na povećane rizike utiče“ (član 157. stav 1, tačka 2).

Novčana kazna predviđena za fizičko lice može iznositi od 5,000 do 50,000 dinara. S obzirom na to kakve sve posledice mogu nastupiti ako se na rizike ne deluje preventivno, ova se kazna čini blagom.

Uz sve nedostatke, Zakon je ipak neophodno usvojiti

Na kraju, vredi razmisliti o značaju Zakona koji će, koliko u narednih nedelju do dve dana biti usvojen. Naduvana balon-fraza o „sportskoj naciji“ doživela je bolno prizemljenje isuviše puta, bilo usled

„izleta“ huligana iz Srbije, bilo afera sa kriminalnom pozadinom, odnosno debakla na velikim takmičenjima.

Novi Zakon neće automatski doneti Srbiji medalje na predstojećim Igrama u Londonu; ali zato prvi put uvodi sistem sporta kojim rukovode Olimpijski komitet i Sportski savez Srbije. Zakonom je precizirano budžetiranje granskih sportskih saveza: predlog finansiranja njihovih godišnjih programa sada će donositi zajednička komisija Olimpijskog komiteta, Sportskog saveza i Republičkog zavoda za sport, dok će ministar/ka donositi konačno rešenje. Ujedno, ovim Zakonom predstavnici Olimpijskog komiteta i Sportskog saveza dobijaju predstavnike u Upravnom odboru Republičkog zavoda za sport, što do sada nije bio slučaj. Zakonom su definisana i pravila oko izdavanja dozvole za rad, odnosno licenci u sportu. Učinjen je i napor da se utvrde standardi zdravstvene zaštite sportista, i najzad, uredi materija nacionalnih sportskih priznanja.

Na taj način je „zatvoreno“ više spornih pitanja. Nadamo se da će amandmanima predlog biti unapređen i u onim delovima koji su posvećeni bezbednosti učesnika i posetilaca sportskih priredbi.

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Gundulićev venac 48, 11000 Beograd

Tel: 011 | 3287 226; 011 | 3287 334

Email: office@bezbednost.org

www.bezbednost.org